

Co-Decision, Co-Makers, Common Europe. Raport z badań

Autorzy: Andrea Canil, Agata Gruszecka-Tieśluk, Radosław Sierocki

Komisja Europejska

Projekt CO-DECISSION CO-MAKERS COMMON EUROPE jest współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej w ramach unijnego programu Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV)

Wstęp

Jak wygląda zaangażowanie społeczne w małych miastach w Polsce i we Włoszech? Kto najczęściej się angażuje? Z czyjej inicjatywy realizowane są projekty? W jakich obszarach? Na te i inne pytania szukaliśmy odpowiedzi realizując badanie w ramach projektu *Co-Decision, Co-Makers, Common Europe* finansowanego z funduszy europejskich. Partnerami projektu były dwa miasta: Sianów z Polski oraz Asolo z Włoch.

Celem prowadzonych badań była identyfikacja „dobrych praktyk” z zakresu zaangażowania społecznego i partycypacji społecznej w polskich i włoskich miastach należących do Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow. W ramach badania przyglądaliśmy się zarówno bardziej sformalizowanym przykładom działań (budżety obywatelskie, konsultacje obywatelskie Rady Młodzieżowe, Kluby Seniorów, NGOs, cykliczne imprezy lokalne, wolontariat etc.), jak i tym mniej sformalizowanym (pomoc sąsiedzka, pikniki itd.). Szukaliśmy działań, których inicjatorami były władze lokalne, a także tych – na które pomysł wypłynął od mieszkańców miasta czy gminy. W badanie zaangażowani byli lokalni liderzy, którzy wypełniali ankietę przygotowaną przez zespół projektowy (eksperti z różnych środowisk).

Pierwsza część badań miała charakter ilościowy i koncentrowała się na zaangażowaniu społecznym w miastach Cittaslow w Polsce i we Włoszech. Sondaż został przeprowadzony za pomocą ankiety internetowej. Druga część polegała na opisie wybranych inicjatyw obywatelskich ilustrujących wyniki badania ilościowego.

Zgodnie z założeniami sondaż miał zostać przeprowadzony w 60 miastach (po 30 w Polsce i we Włoszech) i był kierowany do mieszkańców, lokalnych liderów, organizacji pozarządowych i przedstawicieli lokalnych władz samorządowych. Przewidywano, że ankietę wypełni ok. 150-200 osób.

Mimo wielu prób dotarcia do respondentów z różnych miast, udało się zebrać 223 odpowiedzi z 35 miast polskich (164 ankiety, najwięcej z Sianowa, Nowego Miasta Lubawskiego i Olecka) oraz z 19 z miast włoskich (59 ankiet, najwięcej z Asolo, Pineto, Santarcangelo di Romagna). Należy podkreślić, że prezentowane wyniki badań mają więc charakter eksploracyjny, nie

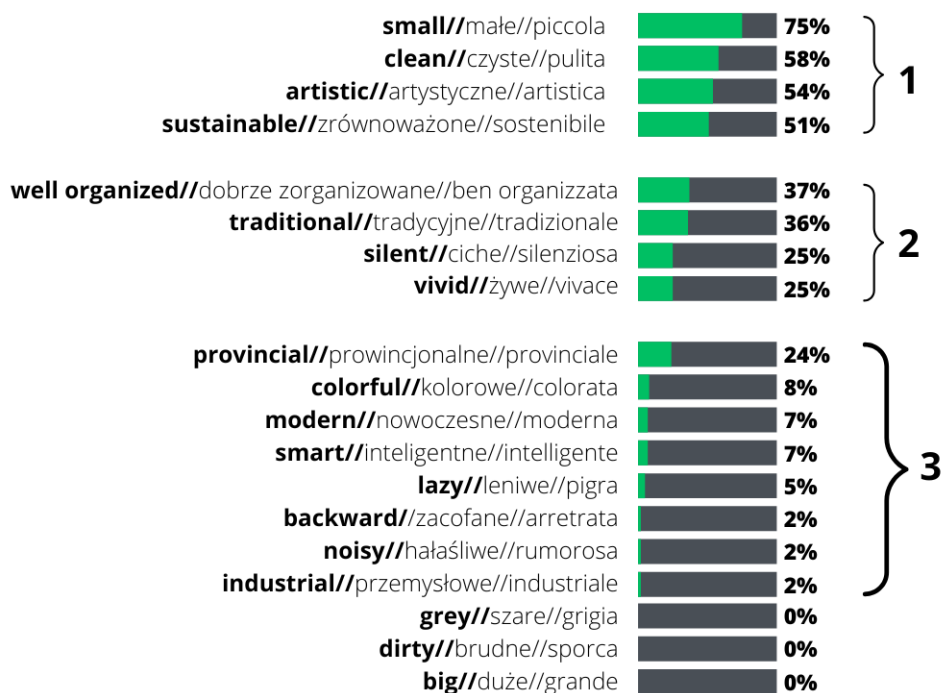

możemy wyników uogólnić na inne miasta. Stanowią one przyczynek do dalszych badań na temat aktywności społecznej w małych miejscowościach w Polsce i we Włoszech. Poniżej znajdują się główne wnioski z tego badania.

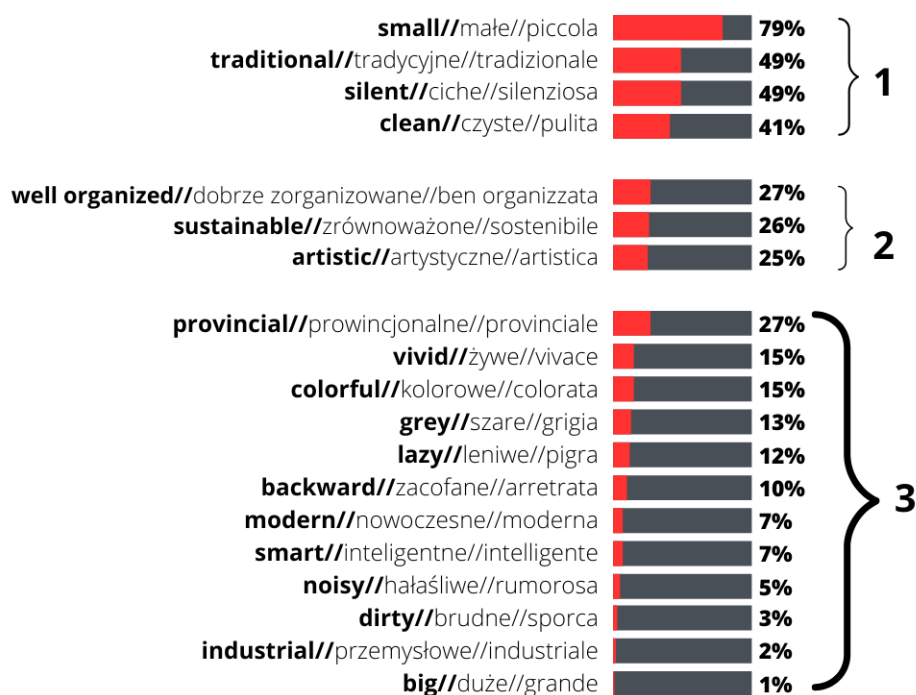
Wyniki badań sondażowych

Tradycyjne, czyste, artystyczne – czyli co sądzą o swoich miastach badani?

Zarówno respondenci z polskich, jak i z włoskich miast uważają, że przymiotnikiem, który najtrafniej opisuje ich miasto jest określenie „małe” (odpowiednio: 79% i 75%). Charakterystyki miast tworzą trzy segmenty – ponieważ respondenci mogli wskazać po pięć cech, ich zbiorcze odpowiedzi można grupować łącząc te, które były najczęściej łączone przez respondentów. W przypadku włoskich miast, ci którzy wybierali odpowiedź „małe” zwykle wybierali też odpowiedzi: czyste, zrównoważone i artystyczne (*Rysunek 1*). W przypadku polskich „małe” łączyło się z: tradycyjne, ciche, czyste (*Rysunek 2*). Zarówno w przypadku polskich, jak i włoskich miast dominują odpowiedzi pozytywne mieszczące się w grupie pierwszej i drugiej, natomiast odpowiedzi negatywne są rzadsze i również znajdują się w oddzielnej grupie. Największe różnice pomiędzy miastami włoskimi, a polskimi dotyczą postrzegania ich jako artystycznych – 54% (IT) i 25% (PL), jako zrównoważonych – 51% (IT) i 26% (PL) oraz jako cichych – 25% (IT) i 49% (PL).

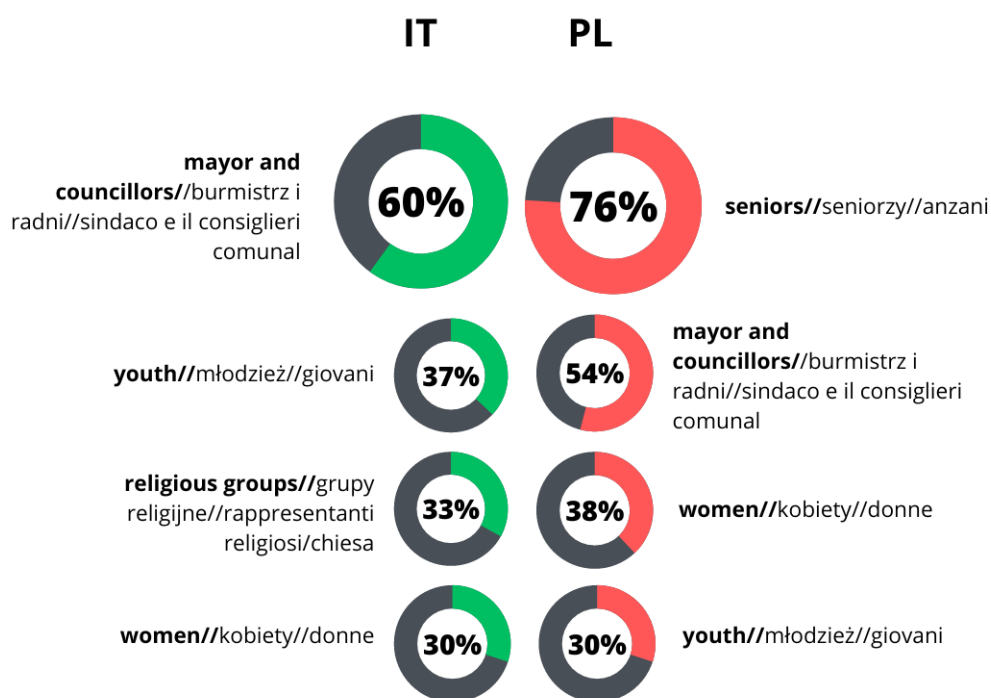
Rysunek 1. Cechy miast włoskich. Grupy najczęściej łączonych odpowiedzi.

Rysunek 2. Cechy miast polskich. Grupy najczęściej łączonych odpowiedzi.

Seniorzy, młodzież czy władze lokalne? – najbardziej aktywne grupy w opinii badanych

Istnieją duże różnice w postrzeganiu grup najbardziej aktywnych w mieście. W przypadku miast włoskich dominują wskazania burmistrzów i radnych (60%), grup młodzieżowych (37%), grup religijnych (33%) i kobiet (30%). W polskich miastach najczęściej wskazywano: seniorów (76%), burmistrzów i radnych (54%), kobiety (38%), młodzież (30%) (Rysunek 3). Ważne różnice w odsetkach wskazań dotyczą przede wszystkim: seniorów – we Włoszech 19%, w Polsce – 76%, grup religijnych – odpowiednio 33% i 9%, mężczyzn – 23% i 4% oraz kobiet – 30% i 38%. Co zatem istotne, we włoskich miastach młodzież jest postrzegana jako bardziej aktywna niż seniorzy, w Polsce – odwrotnie. Seniorzy są postrzegani jako grupa najbardziej aktywna. Uwagę zwracają również niskie odsetki wskazań na grupy religijne i mężczyzn w Polsce w porównaniu z miastami włoskimi.

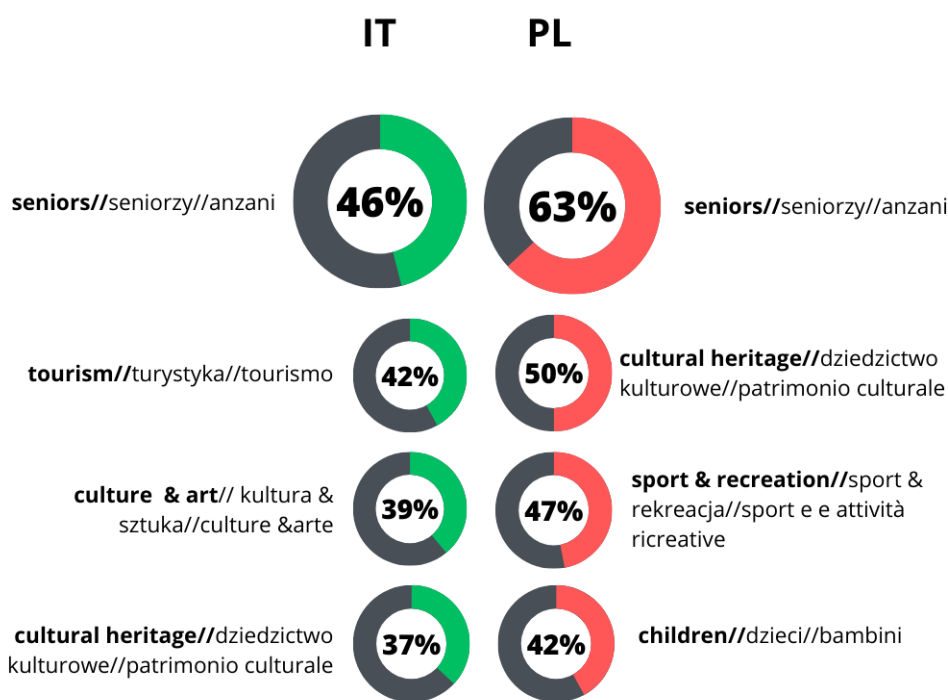

Rysunek 3. Najbardziej aktywne grupy w miastach włoskich i w miastach polskich.

Co i dla kogo – czyli obszary działań prospołecznych

Najczęściej wskazywanymi obszarami działań społecznych zarówno w Polsce, jak i we Włoszech były działania skierowane do seniorów (63% wskazań w Polsce i 46% – we

Włoszech). Odpowiedzi, jakie pojawiają się na dalszych miejscach wskazują jednak na inne rozłożenie akcentów. W polskich miastach wskazuje się przede wszystkim obszary związane: z kulturą i sztuką (50% odpowiedzi), sportem i rekreacją (47%) i dziećmi (42%), w miastach włoskich większy nacisk kładzie się na turystykę (42%), ale także kulturę i sztukę (39%) oraz dziedzictwo kulturowe i historię regionu (37%) (Rysunek 4).

Rysunek 4. Najczęściej wskazywane obszary działań w miastach włoskich i w miastach polskich.

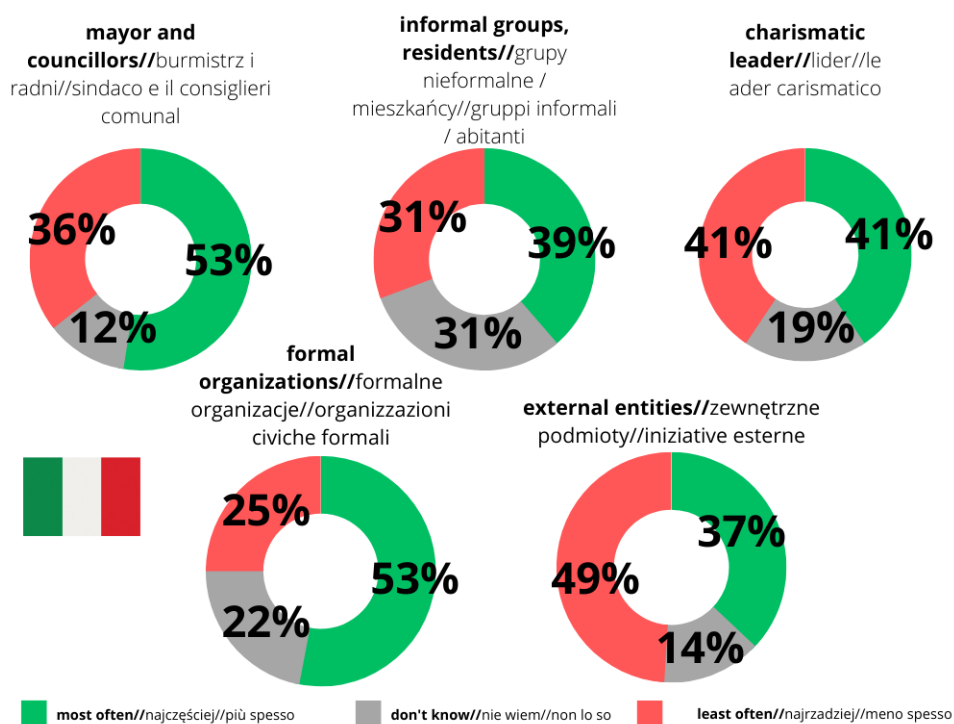
Największe różnice dotyczą turystyki, dziedzictwa kulturowego i kulinariów, które wydają się być sprawami ważniejszymi dla miast włoskich i wpisują się w ich profil turystyczny. Dla miast polskich, z kolei ważniejszym obszarem są dzieci i młodzież. Wydaje się, że miasta włoskie są w większym stopniu nastawione na potrzeby „zewnętrzne” (turyści przyciągani narracją o

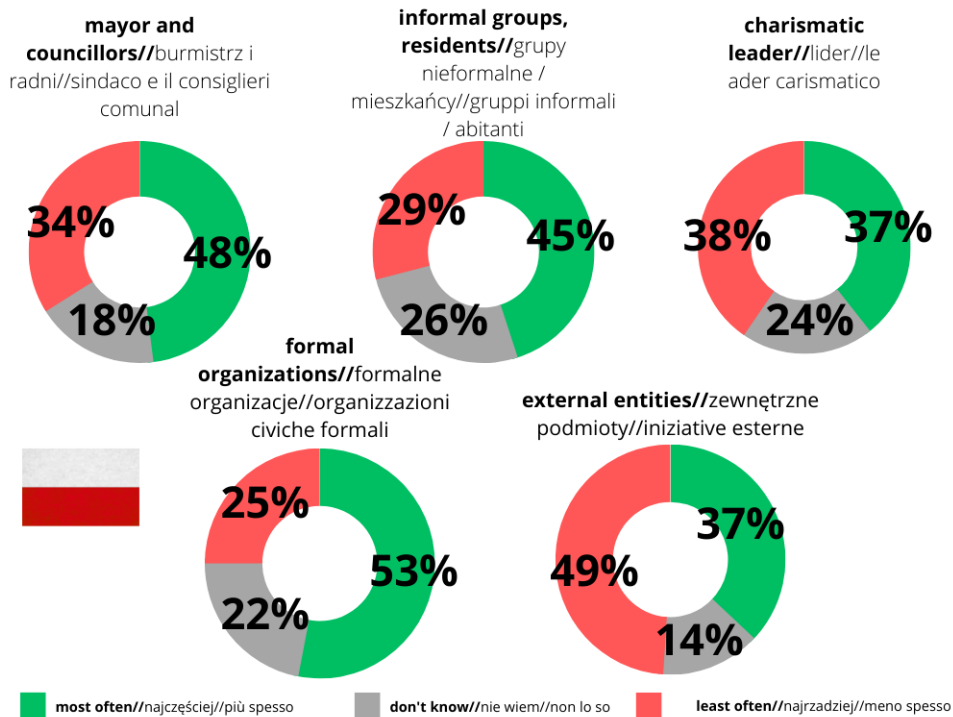
dziedzictwie kulturowym, jedzeniu), zaś miasta polskie – na potrzeby „wewnętrzne” (np. seniorzy, dzieci), a podejmowane działania mają charakter uzupełniający lub wręcz zastępujący w stosunku do działań publicznych w tych zakresach.

Inicjowanie działań

Jako grupy najczęściej inicjujące działania społeczne zarówno w polskich, jak i we włoskich miastach wskazywano burmistrzów i radnych (we Włoszech – 53%, w Polsce – 48%) oraz grupy formalne (53% i 45%) (Rysunek 5). W Polsce również wskazywano na grupy nieformalne (45%). Za podmioty, które najrzadziej inicjują działania uznano szeroko pojęte podmioty zewnętrzne rozumiane np. jako instytucje ponadlokalne (49% we Włoszech i 45% w Polsce) (Rysunek 6).

Rysunek 5. Podmioty wskazywane jako najczęściej i najrzadziej inicjujące działania w miastach włoskich.

Rysunek 6. Podmioty wskazywane jako najczęściej i najrzadziej inicjujące działania w miastach polskich.

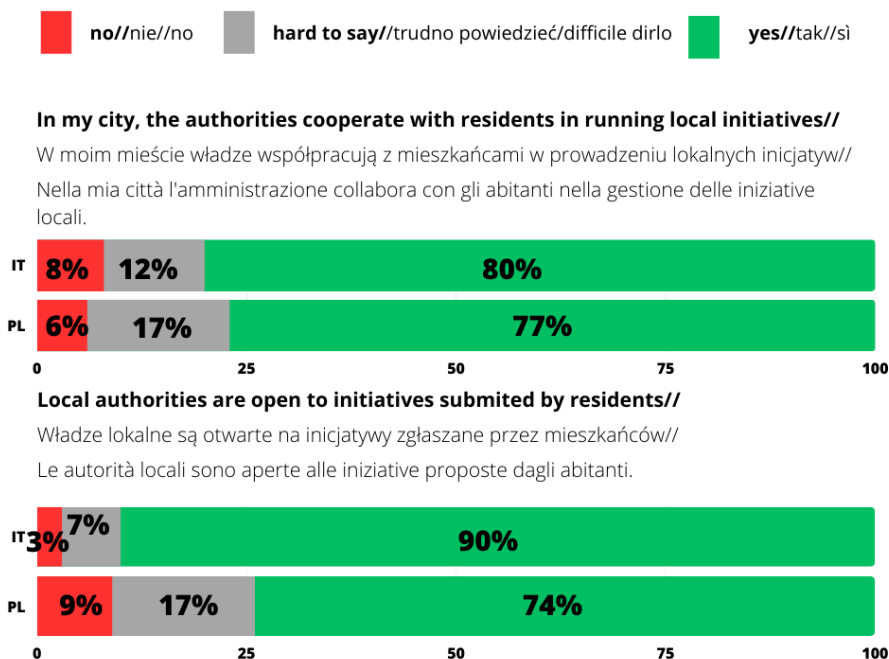
Największe różnice dotyczą roli organizacji formalnych, które we włoskich miastach miały 53% wskazań mówiących, że najczęściej wychodzą z inicjatywami lokalnymi, zaś w polskich – 45%. Największe podobieństwo (najmniejsze różnice we wskazaniach) dotyczyło lokalnych liderów, których zaangażowanie było oceniane stosunkowo wysoko.

Co nas różni, a w czym jesteśmy spójni? – polskie i włoskie opinie o aktywności społecznej

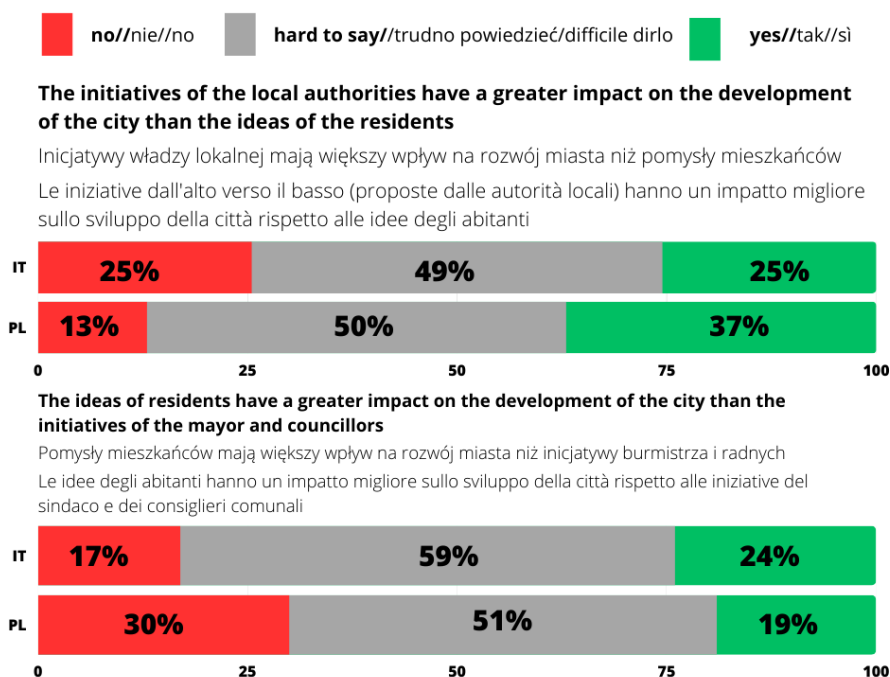
Zdecydowana większość respondentów z Polski i z Włoch uważa, że w ich mieście władze miejskie współpracują z mieszkańcami w prowadzeniu lokalnych inicjatyw (80% we Włoszech i 77% w Polsce). Większość badanych uważa również, że władze lokalne są otwarte na inicjatywy mieszkańców (90% i 74%) (Rysunek 7). Zarówno w miastach polskich, jak i włoskich respondentom trudno było rozsądzić, czy większy wpływ na rozwój miasta mają inicjatywy

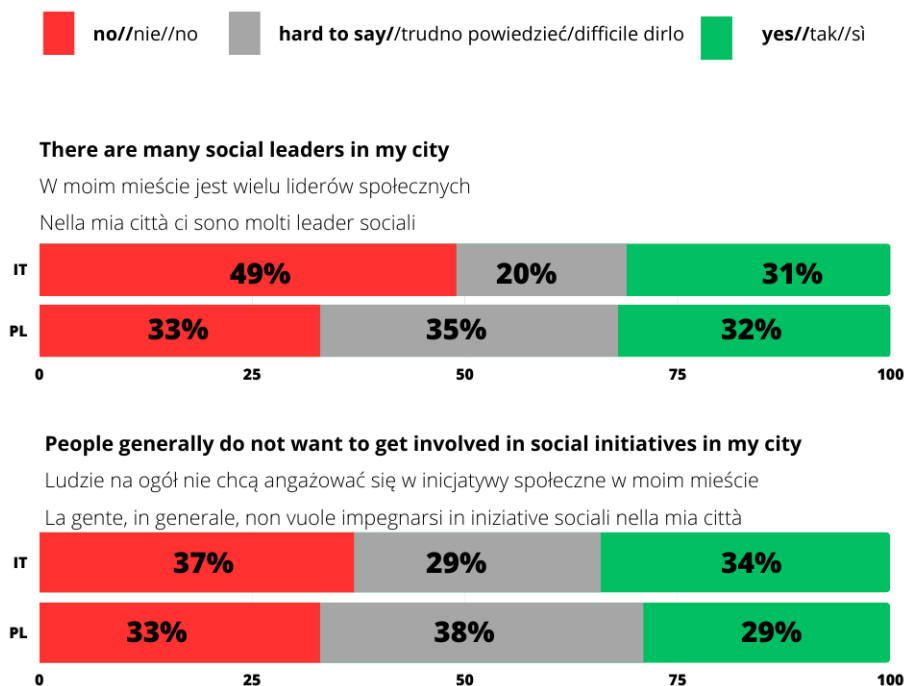
władz lokalnych, czy samych mieszkańców. Większość wybierała bezpieczną odpowiedź „trudno powiedzieć”. (Rysunek 8).

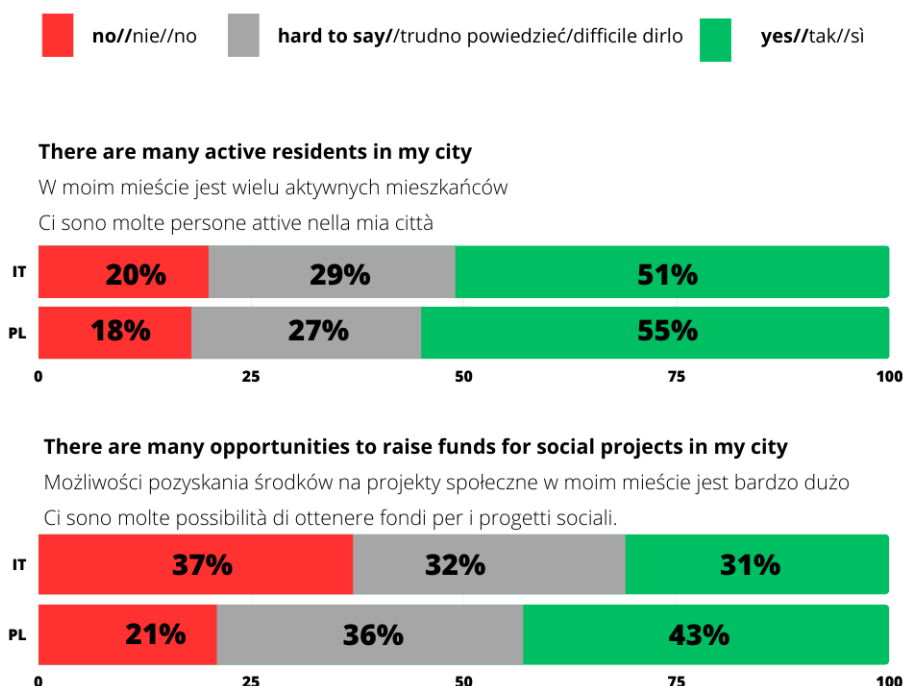
Rysunek 7. Zgodność ze stwierdzeniami na temat działania władz lokalnych.

Rysunek 8. Zgodność ze stwierdzeniami na temat odgórnego i oddolnego wpływu na rozwój miasta.

Rysunek 9. Zgodność ze stwierdzeniami na temat zaangażowania mieszkańców.

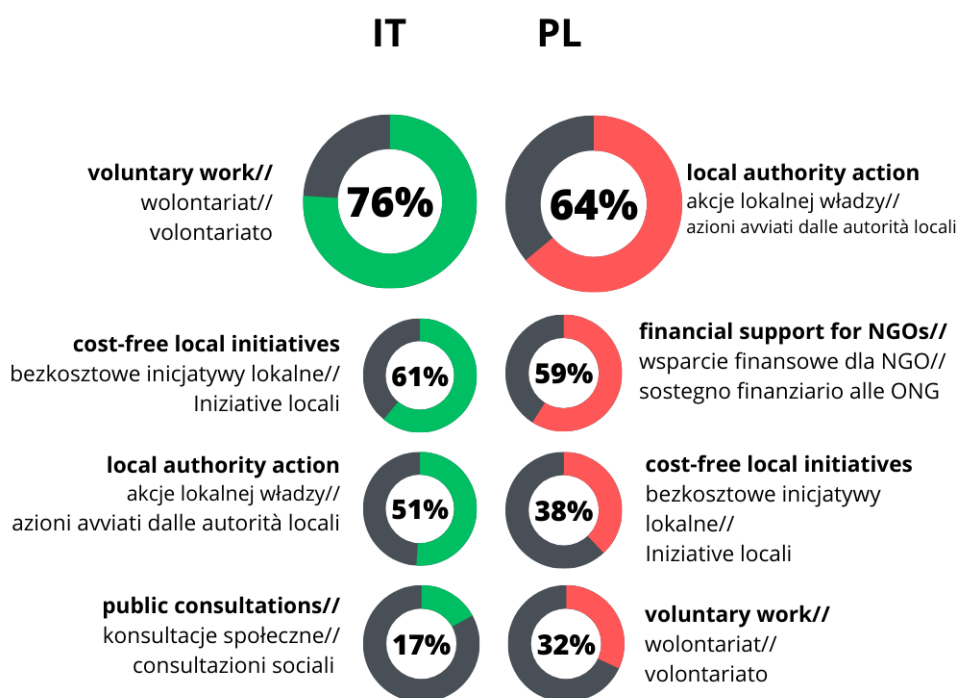

Rysunek 10. Zgodność ze stwierdzeniami na temat aktywności mieszkańców i możliwości finansowych.

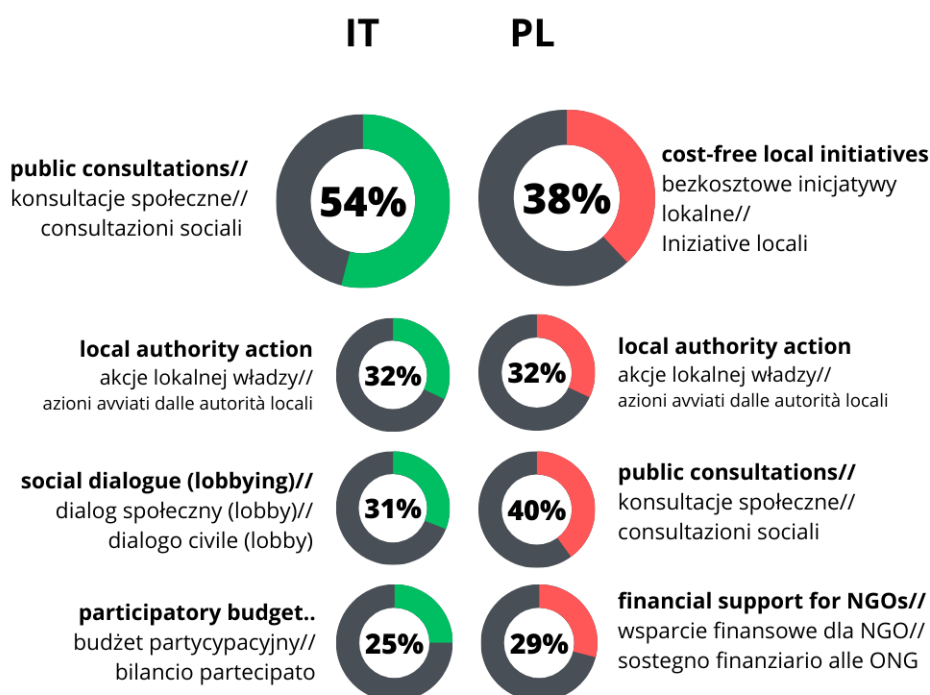
Większość respondentów z miast włoskich nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w ich mieście jest wielu liderów społecznych (49%), w Polsce brakuje jednoznacznej opinii – głosy rozkładają się po równo. Respondenci w większości nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że ludzie na ogół nie chcą angażować się w inicjatywy lokalne w ich mieście (choć w Polsce większość uznała, że trudno odpowiedzieć na to pytanie) (Rysunek 9). Większość respondentów włoskich i polskich uważa, że w ich mieście jest wielu aktywnych mieszkańców (51% we Włoszech i 55% w Polsce). Ze stwierdzeniem, że istnieje wiele możliwości pozyskania funduszy na projekty społeczne zgodziło się więcej respondentów z Polski (43%) niż z Włoch (31%) (Rysunek 10).

Narzędzia wspierające aktywność obywatelską

Pytanie o najbardziej popularne narzędzia wspierające aktywność obywatelską wskazało różnice między polskimi i włoskimi miastami, szczególnie jeśli chodzi o najczęściej wybierane odpowiedzi (respondenci mogli wybrać maksymalnie trzy). W polskich miastach jako najbardziej popularne instrumenty wskazywano: akcje i projekty inicjowane przez lokalne władze (64%) i wsparcie finansowe dla lokalnych NGO (59%) i bezkosztowe inicjatywy lokalne (38%). W miastach włoskich najczęściej wskazywano: wolontariat (76%), bezkosztowe inicjatywy lokalne (61%), projekty inicjowane przez lokalne władze (51%). (Rysunek 11). W miastach włoskich jako popularne narzędzia wskazuje się zatem narzędzia oparte na pracy wolontariackiej i działaniach bezkosztowych mieszkańców, w polskich – na działania formalnych podmiotów: władz miejskich i organizacji pozarządowych.

Rysunek 11. Najbardziej popularne narzędzia wspierające aktywność obywatelską we włoskich i w polskich miastach.

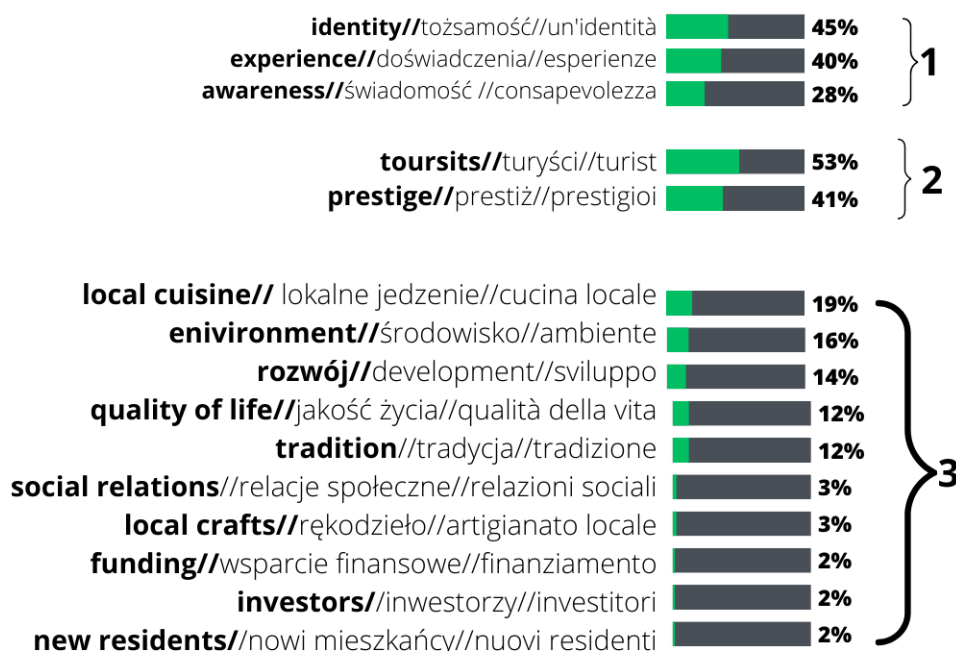
Rysunek 12. Narzędzia wspierające aktywność obywatelską wskazywane jako najbardziej oczekiwane.

W badaniu porównaliśmy także opinie na temat narzędzi najbardziej popularnych z tymi najbardziej oczekiwanymi, że będą wykorzystywane w miastach. Respondenci z miast włoskich oczekiwali przede wszystkim: konsultacji społecznych (54%), projektów lokalnych władz (32%), dialogu społecznego (31%) i budżet partycypacyjnego (25%). Natomiast respondenci z miast polskich oczekują: bezkosztowych inicjatyw lokalnych (38%), akcji inicjowanych przez władze lokalne (32%), konsultacji społecznych (31%) i wsparcia finansowego dla lokalnych organizacji pozarządowych (29%) (Rysunek 12).

Co nam daje Cittaslow? Korzyści z przynależności do sieci Cittaslow

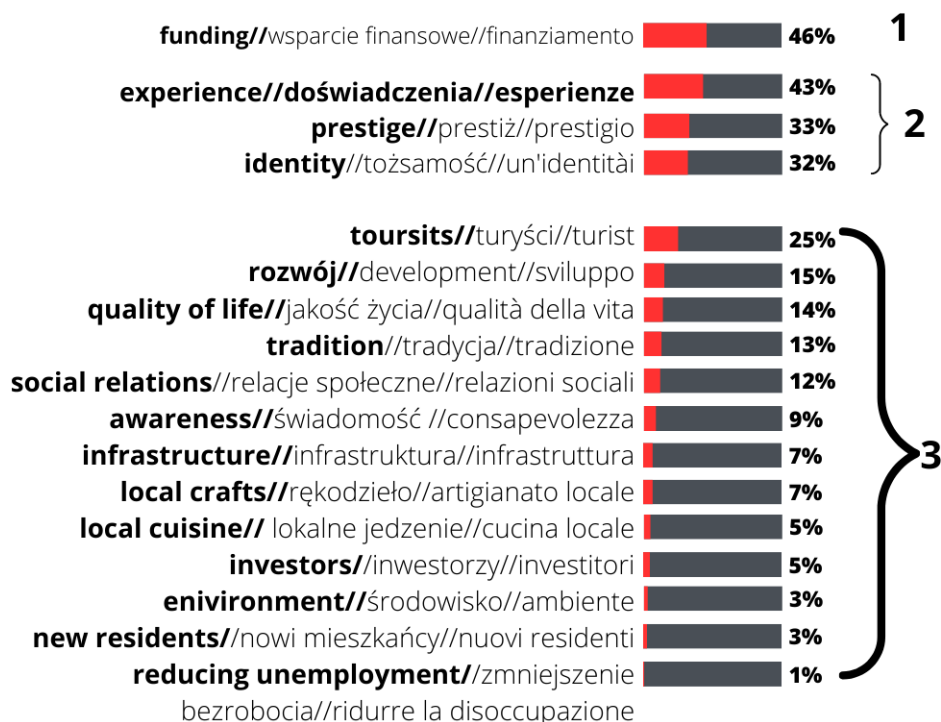
Pytania dotyczące korzyści wynikających z przynależności do sieci Cittaslow można podzielić na kilka grup dotyczących: tożsamości miasta (np.: wymiana doświadczeń z przedstawicielami innych miast, prestiż miasta, kreowanie tożsamości miasta), promocji miasta (np.: przyciąganie turystów, promowanie lokalnego jedzenia), rozwoju miast (np.: możliwości

uzyskania wsparcia finansowego, przyciąganie inwestorów), mieszkańców miast (np. podwyższenie jakości życia mieszkańców, przyciąganie nowych mieszkańców) i przestrzeni miast (np. modernizacja infrastruktury, ochrona środowiska). Najczęściej wybierane odpowiedzi w miastach włoskich to: przyciąganie turystów (53%), kreowanie tożsamości miasta (45%), prestiż miasta (41%), wymiana doświadczeń z przedstawicielami innych miast (40%) (Rysunek 13). W miastach polskich: możliwości otrzymania wsparcia finansowego (46%), wymiana doświadczeń z przedstawicielami innych miast (43%), prestiż miasta (33%), kreowanie tożsamości miasta (32%) (Rysunek 14).

Rysunek 13. Korzyści wynikające z przynależności do sieci miast Cittaslow. Wskazania respondentów z miast włoskich.

Rysunek 14. Korzyści wynikające z przynależności do sieci miast Cittaslow. Wskazania respondentów z miast włoskich.

Ponieważ respondenci mogli wybrać do trzech odpowiedzi, można wskazać, w jaki sposób wybierane odpowiedzi łączyły się ze sobą tworząc grupy skorelowanych wyborów. W miastach włoskich można wyodrębnić (1) grupę odpowiedzi związanych z budowaniem tożsamości miast (kreowanie tożsamości miasta, podnoszenie świadomości mieszkańców miasta i regionu oraz wymianę doświadczeń z mieszkańcami innych miast), (2) grupę związaną z przyciąganiem turystów (przyciąganie turystów oraz prestiż miasta) oraz (3) grupę łączącą pozostałe odpowiedzi, które ewentualnie łączą się w mniejsze grupki (np. podtrzymywanie tradycji, ochrona środowiska, lepsze warunki dla rozwoju miasta) (Rysunek 13). W przypadku polskich respondentów również można wyodrębnić trzy grupy, ale o innym układzie. Są to: (1) możliwość uzyskania wsparcia finansowego, (2) grupa związana z kreowaniem tożsamości (kreowanie tożsamości miasta, wymiana doświadczeń z przedstawicielami innych miast, prestiż miasta) oraz (3) grupa z pozostałymi odpowiedziami, wśród których można także wskazać pewne podgrupy, np. rozwój miasta łączy się z podnoszeniem jakości życia

mieszkańców a podnoszenie świadomości miasta i regionu z budowaniem relacji społecznych) (Rysunek 14).

Największe różnice między respondentami z polskich a respondentami z włoskich miast dotyczą: możliwości uzyskania wsparcia finansowego (2% wskazań we włoskich miastach i 46% w polskich), przyciągania turystów (odpowiednio: 53% i 25%), zwiększenie świadomości miasta i regionu (28% i 9%), promocji lokalnego jedzenia (19% i 5%).

Respondenci z Polski i z Włoch dostrzegają podobne korzyści jeśli chodzi o budowanie tożsamości miasta i promocję, w miastach włoskich większy nacisk kładzie się na korzyści wynikające z przyciągania turystów, w polskich – z pozyskiwania wsparcia finansowego.

Kilka słów o Respondentach

Ankieta internetowa została skierowana do lokalnych liderów z polskich i włoskich miast należących do sieci Cittaslow. Odpowiedzi udzieliło w sumie 223 osoby: 59 z Włoch i 164 z Polski. Większość respondentów z miast włoskich reprezentowała organizacje pozarządowe (63%). Duży odsetek deklarował brak przynależności do jakiegokolwiek organizacji (22%). Pozostałe osoby wskazywały: dom kultury, placówkę edukacyjną, bycie lokalnym przedsiębiorcą (po 3%), pojedyncze osoby reprezentowały organizację młodzieżową, organizację religijną i organizację ekologiczną. W przypadku polskich miast najczęściej wskazywano na: pełnienie funkcji we władzach lokalnych (26%), brak przynależności do jakiegokolwiek organizacji (21%), członkostwo w organizacji pozarządowej (19%). Pozostałe osoby reprezentowały lokalny dom kultury (9%), placówkę edukacyjną (7%), organizację młodzieżową (5%), bycie lokalnym przedsiębiorcą (2%) bądź przynależność do organizacji religijnej (1%). 10% uznało, że żadna z sugerowanych odpowiedzi nie określa ich statusu.

Dobre praktyki

POLSKA - Sianów - Budżet partycypacyjny

Budżet partycypacyjny to inicjatywa władz lokalnych, która z każdym rokiem staje się coraz częściej spotykana w różnych miastach i gminach w Polsce, w tym także w niektórych miasteczkach Cittaslow (min. w Rynie, Reszlu, Barczewie). Celem inicjatywy jest zachęcenie mieszkańców zaangażowania na rzecz swojej społeczności lokalnej poprzez zgłaszanie i wybieranie projektów finansowanych przez gminę w ramach wydzielonego budżetu.

W Sianowie, budżet partycypacyjny organizowany jest od 2020 roku. Co roku na ten cel przeznaczają się kilka procent budżetu gminy. Mieszkańcy zachęceni są do zgłaszania projektów na rzecz ich miasta/gminy. Następnie organizowane jest elektroniczne głosowanie, w którym udział mogą wziąć wszyscy mieszkańcy powyżej 16 r.ż. W wyniku głosowania wybierane są projekty, które zostaną dofinansowane z pieniędzy budżetu partycypacyjnego. Przez 4 pełne edycje przeznaczono ponad 670 tysięcy złotych na projekty związane z min. z inwestycjami w przestrzeń publiczną, ochroną środowiska, kulturą. To innowacyjne narzędzie, które cieszy się coraz większą popularnością wśród mieszkańców gminy Sianów (w 4 edycjach oddanych zostało ponad 5 tysięcy głosów na 44 różne projekty) i inspirowane kolejne gminy do wprowadzenia zmian w ramach swojej polityki budżetowej.

POLSKA - Sianów - Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W Sianowie na szczególną uwagę zasługują narzędzia współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, mające na celu min. upowszechnianie idei partycypacji i włączania mieszkańców w procesy tworzenia polityk publicznych. W ramach współpracy przedstawiciele organizacji pozarządowych mogą liczyć na warsztaty edukacyjne i usługi doradcze, w tym dotyczące np. pozyskiwania środków zewnętrznych, budowania zespołu, współpracy z wolontariuszami, a także aspektów prawnych, księgowych i promocyjnych oraz partnerstwa międzysektorowego. Dodatkowo przedstawiciele NGO są zapraszani do uczestniczenia w pracach dotyczących analizy i opracowania dokumentów regulujących zakres współpracy władz lokalnych z mieszkańcami i organizacjami społecznymi. Uruchomiony został także Sianowski Inkubator Organizacji Pozarządowych, który współpracuje z Powiatowym Centrum Organizacji Pozarządowych. Pieniądze na współpracę pozyskiwane są min. z funduszy europejskich oraz z budżetu gminy oraz powiatu. Sianowska współpraca na linii władze lokalne - NGO została doceniona przez Marszałka województwa zachodniopomorskiego, trzykrotnie uzyskując tytuł "Samorządowego Lidera współpracy z NGO".

POLSKA - Sianów - Dialog obywatelski

W Sianowie mieszkańcy zachęceni są do aktywnego współtworzenia polityk publicznych. Służą do tego m.in. dwa ważne organy dialogu społecznego: Rada Działalności Pożytku Publicznego (RDPP) i Rada Sportu.

Pierwszy z nich działa jako organ doradczy w sprawach związanych z trzecim sektorem w gminie Sianów. Zadaniem RDPP jest opiniowanie dokumentów strategicznych, identyfikowanie potrzeb organizacji pozarządowych, kreowanie i podtrzymywanie współpracy między lokalnymi organizacjami pozarządowymi, a także koordynowanie inicjatyw społecznych podejmowanych przez samorząd. Rada składa się z 8 członków, w tym z przedstawicieli władz lokalnych oraz NGO. Obecność przedstawicieli różnych sektorów umożliwia poznanie różnych perspektyw i wysłuchanie głosu mieszkańców.

Rada Sportu swoje działania koncentruje na promowaniu aktywności fizycznej w gminie. Do zadania Rady należy między innymi rozwijanie strategii samorządu w zakresie aktywności fizycznej, tworzeniu polityk i programów wdrażających aktywność fizyczną w gminie, organizowanie wydarzeń sportowych. Rada także składa się z 8 członków, w tym z przedstawicieli organizacji sportowych, klubów, a także samorządu. Rada współpracuje ze szkołami, klubami oraz innymi instytucjami wspierającymi zdrowy tryb życia.

POLSKA - Olsztynek / Działdowo / Lubawa - Młodzieżowe Rady Miasta

Duże znaczenie w budowaniu społeczności ma zaangażowanie młodych ludzi w lokalną politykę, poprzez min. tworzenie Młodzieżowych Rad Miasta. Takie organizacje powstały między innymi w Olsztyнку, Działdowie i Lubawie.

Dobrym przykładem aktywnie działającej Rady jest Młodzieżowa Rada Miejska, która powstała w Olsztyнку w 2004 roku. Rada skupia 15 radnych, przedstawicieli olsztyneckich szkół. Celem działania Rady jest upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w mieście i gminie Olsztynek. W ramach swojej działalności młodzi radni realizują szereg zadań związanych z ochroną środowiska, szerzeniem idei samorządności wśród młodzieży oraz aktywnie angażują się w przygotowywanie projektów inwestycyjnych skierowanych do młodych. Aktywna praca MRM w Olsztyнку została już kilkakrotnie nagradzana m.in. na Międzynarodowym Zgromadzeniu Cittaslow w Holandii oraz za swoją

działalność otrzymała nagrodę marszałka województwa warmińsko-mazurskiego „Laur Najlepszy z Najlepszych”.

Źródło: https://www.facebook.com/mrmolsztynek/photos?locale=pl_PL

Aktywnie działającymi Młodzieżowymi Radami mogą się pochwalić także min. Lubawa (obecnie V kadencja, od 2014 roku) oraz Działdowo (IV kadencja, w której działa obecnie 19 uczniów, przedstawicieli łącznie 7 szkół podstawowych i średnich).

POLSKA - aktywni seniorzy: Prudnik - "Rajd Staruchów" / Biskupiec "Piknik na powitanie lata"

Seniorzy są jedną z najaktywniejszych społecznie grup w Polsce. W wielu miastach i miasteczkach działają organizacje seniorskie oraz tzw. Uniwersytety Trzeciego Wieku (UTW). Przykładem dużego zaangażowania seniorów w życie lokalne jest działanie prudnickiego Uniwersytetu Złotego Wieku "Pokolenia", które współpracuje między innymi z lokalnym samorządem, domem kultury, Klubem Dinozaurów przy PTTK, Prudnicką Radą Seniorów. Prudnicka grupa seniorów promuje zdrowy styl życia wśród osób starszych, zachęca do aktywności fizycznej i umysłowej, do utrzymywania kontaktów społecznych i wychodzenia z izolacji osób starszych. Jednym z podejmowanych działań jest cykliczny "Rajd Staruchów", w ramach którego organizowany jest spacer, konkursy z nagrodami, wspólny posiłek. Inicjatorem rajdu jest lokalny lider, od lat prowadzący całą imprezę. Prudniccy seniorzy to aktywna grupa, z inicjatywy której Prudnik, jako pierwsze miasto w województwie opolskim, weszło do Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow.

Źródło: <https://glosseniora.pl/2019/10/28/raid-starucha/>

Aktywnie działającą grupą są także seniorzy z Biskupca. Co roku (od 2002 roku), w ramach pikniku na powitanie lata organizowane jest spotkanie seniorów z Biskupca, a także innych zaprzyjaźnionych miasteczek: Szczytna, Jezioran, Bartoszyce i Barczewa. Głównymi organizatorami są Dom Dziennego Pobytu „Senior-WIGOR” w Biskupcu oraz Miejski Ośrodek Społeczny w Biskupcu. Tradycyjnie impreza ma swój motyw przewodni: np. Rzym (w wydaniu starożytnym, olimpijskim, i bardziej współczesnym z hitami z San Remo). W ramach pikniku organizowane są między innymi różne występy, które następnie są oceniane przez jury złożone przedstawicieli władz lokalnych oraz organizacji seniorskich.

Źródło: <https://cittaslowpolska.pl/index.php/pl/aktualnosci/95-biskupiec/680-rzymskie-wakacje-seniorow>

Polska - Barczewo - Akademia Kobiet Aktywnych

Akademia Kobiet Aktywnych to inicjatywa realizowana przez grupę nieformalną składającą się z pracowniczek i pracowników Fundacji Stacja Warmia przy wsparciu Centrum Kulturalno-

Bibliotecznego. To była seria zróżnicowanych spotkań dla kobiet w wieku 30-50 lat, które na co dzień przeciążone są obowiązkami służbowymi, rodzinnymi, domowymi. Projekt zainicjowany w 2022 roku obejmował nieodpłatne spotkania nt zdrowego odżywiania, teatru, medycyny, a przede wszystkim zakończył się pokazem mody, w którym uczestniczki projektu były modelkami. Projekt trwa również w 2023 roku, do tej pory uczestniczki miały okazję brać udział min. w szkoleniu z pierwszej pomocy czy warsztatach z autoprezentacji i występów publicznych.

Źródło: https://www.facebook.com/stacjawarmia?locale=ms_MY

WŁOCHY - Trevi - "Campaign against urban degradation" (Kampania przeciwko degradacji przestrzeni miejskiej)

Celem projektu było skłonienie mieszkańców do refleksji na temat praktyk życia codziennego związanych z dbaniem o wspólną przestrzeń. W myśl zasady, że "małe indywidualne działania pozostawiają ślad. To my jesteśmy zmianą." ('MAKE SMALL PERSONAL ACTIONS LISTING THE SIGN. YOU DO THE DIFFERENCE'). Promowane były małe działania takie: jak sprzątanie po psach, niemalowanie po ścianach, oszczędzanie każdej kropli wody, o wrzucanie śmieci do koszy na śmieci, a nie ulicę. W ramach projektu przygotowane zostały proste, przyciągające uwagę grafiki obrazujące różne aspekty dbania o przestrzeń. Rozesłane zostały także informacje do każdego mieszkańca Trevi.

Źródło: <https://www.comune.trevi.pg.it/notizie/tu-fai-la-differenza-parte-la-campagna-di-sensibil-000>

WŁOCHY - Asolo - "FOR A COMMUNITY WELFARE" (Na rzecz dobrostanu społeczności lokalnej) - program długoterminowy

Jednym z celów działania samorządu w Asolo jest zwiększenie aktywności społecznej wśród mieszkańców miasteczka: przejście od oferowania usług w stronę wspierania lokalnych projektów podejmowanych przez mieszkańców. Proces zmiany tego podejścia jest podzielony na dwa zasadnicze poziomy. Wewnętrzny polega na ewaluacji dotychczasowych działań samorządu ukierunkowanych na aktywizację mieszkańców i współpracę z organizacjami pozarządowymi. Do współpracy zaproszone zostały także zaprzyjaźnione 2 miasta, Fonte i Maser, z którymi wspólnie tworzona jest długoterminowa strategia realizacji polityki społecznej. Po roku wspólnych działań, dzięki zaangażowaniu pracowników społecznych, zostały powołane trzy Jednostki (Services) koordynujące nowe projekty ponadlokalne: Work Project (związany z bezrobociem), Social Housing (związany ze społecznym mieszkalnictwem), Family Networks (związany z łączeniem rodzin), W planach jest także kolejny projekt: Home Care for Minors and the Elderly (dom pomocy dla przedstawicieli mniejszości oraz starszych osób).

Drugim poziomem programu - zewnętrznym - jest budowanie relacji między polityką społeczną samorządu Asolo a szeroko rozumianą społecznością lokalną. Poziom ten zakłada współpracę instytucjonalną między różnymi organizacjami (przedszkolami, szkołami, domami kultury, bibliotekami) w celu identyfikacji potencjalnych obszarów do wspólnych działań odpowiadających na zidentyfikowane wcześniej potrzeby lokalne. W ramach tej części programu inicjowana jest także współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi oraz aktywizacja mieszkańców (min. poprzez powołanie Komitetu Aktywnych Mieszkańców), wspieranych przez Lokalnego Edukatora (Community Educator).

Program został zainicjowany ponad rok temu i jest trakcie realizacji kolejnych etapów.

Źródło: materiały własne przekazane przez organizatorów

WŁOCHY - Asolo - "STREET EDUCATION" (Edukacja na ulicy)

Genezą tej oddolnej inicjatywy była troska mieszkańców Asolo o młodych ludzi, których trudno było zaangażować w jakiegokolwiek działania społeczne. W wyniku dyskusji z pracownikami społecznymi i innymi lokalnymi liderami, postanowiono wdrożyć w życie plan wspólnych działań angażujących zarówno młodzież, jak i dorosłych mieszkańców społeczności lokalnej. Pierwszym etapem było zidentyfikowanie potrzeb młodych ludzi, aby podejmowanie działania lepiej odpowiadały na ich zainteresowania. W efekcie powstało centrum młodzieżowe (youth center) otwarte dla wszystkich młodych ludzi.

Drugim etapem przedsięwzięcia była wspólna praca młodzieży i dorosłych na rzecz rewitalizacji przestrzeni miejskiej, aby była bardziej atrakcyjna dla młodych ludzi, a przede wszystkim bardziej bezpieczna. Plan zakładał organizację szkolenia i społeczne konsultacje z różnymi grupami w społeczności lokalnej. Celem było stworzenie przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni dla wszystkich mieszkańców. Projekt nadal jest w trakcie realizacji i łączy się z dobrą praktyką opisywaną poniżej.

Źródło: materiały własne przekazane przez organizatorów

WŁOCHY - Asolo - "SPACE FOR YOUNG PEOPLE" (Przestrzeń dla młodych ludzi)

Latem 2019 władze lokalne miasteczka Asolo rozesało listy do wszystkich młodych ludzi w wieku 14-20 lat z zaproszeniem do udziału w projekcie "Space for youth". Na zaproszenie odpowiedziała grupa 16-17 latków z 4 pobliskich terenów wiejskich. Grupa ta spotykała się raz w tygodniu z jednym z edukatorów z kooperatywy Kirikù, aby wymyślić projekt, zastanowić się nad przestrzenią, w której spotykają się młodzi ludzie, zastanowić się nad potrzebnymi zmianami w tej przestrzeni. Każdy mógł wnieść swoje pomysły i sugestie dotyczące reorganizacji przestrzeni miejskiej pod kątem młodzieży. W ramach ostatniego spotkania młodzi ludzie przedstawili władzom lokalnym propozycje zmian dwóch konkretnych przestrzeni, z uwzględnieniem innowacyjnych i ekologicznie odpowiedzialnych rozwiązań. W efekcie zdecydowano się na renowację boiska do koszykówki oraz na budowę boiska do siatkówki z wolnym dostępem dla wszystkich mieszkańców. W realizację tego planu zaangażowani byli młodzi ludzie, radni Asolo ds. społecznych i polityki młodzieżowej, edukatorzy kooperatywy, wolontariusze ze stowarzyszenia seniorów oraz pracownik samorządu lokalnego. Inicjatywa została także doceniona przez Rodziców zaangażowanej młodzieży. Dodatkowo comiesięczne konsultacje społeczne z młodzieżą i kooperatywą Kirikù zostały na stałe wprowadzone w działania samorządu lokalnego.

Źródło: materiały własne przekazane przez organizatorów

Źródło: materiały własne przekazane przez organizatorów

WŁOCHY - Castelnovo / Felina - MASTERPLAN DI CASTELNOVO MONTI E FELINA

W wyniku długotrwałej pracy podejmowanej przez lokalną administrację publiczną Castelnovo i Felina na rzecz partycypacyjnego planowania przestrzennego i rewitalizacji miejskiej od 2016 roku powstały dwa strategiczne dokumenty nazwane Masterplanami. W przygotowanie tych dokumentów zaangażowani byli mieszkańcy obu miasteczek. Powstały Lokalne Mapy (Community Map), zorganizowane zostało Forum Obywatelskie oraz szereg innych inicjatyw związanych z panoramicznym obrazem centrum miasta Castelnovo, z zagospodarowanie przestrzeni byłego konsorcjum rolniczego i byłego kina-teatru w miasteczku Felina. Te dwa dokumenty stanowią podstawę do dalszych działań związanych z regeneracją przestrzeni miejskiej realizowanej przez administrację publiczną. Są także bezpośrednią odpowiedzią na potrzeby społeczne zidentyfikowane przez mieszkańców oraz przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych.

Źródło: <https://www.redacon.it/2019/03/27/castelnovo-e-felina-presentazione-dei-piani-principali-di-rigenerazione-urbana/>

WŁOCHY - Pineto - "White night of Sports" (Biała noc sportów)

Biała Noc Sportu i Sportu Paraolimpijskiego to przykład dobrej praktyki w zakresie promowania sportu oraz integracji osób z niepełnosprawnościami. Impreza, organizowana dzięki współpracy różnych stowarzyszeń sportowych, odbywa się corocznie na placach Pineto pozwalając uczestnikom odkrywać i doświadczać różnych dyscyplin sportowych. W organizację zaangażowani są sportowcy, stowarzyszenia sportowe i obywatele miasteczka. Pierwsza edycja Białej Nocy sięga 2014 roku i od tego czasu stała się niepowtarzalną okazją do bezpośredniego i dogłębnego zrozumienia świata sportu, odkrywania pasji i wytrwałości olimpijczyków i paraolimpijczyków. Podczas imprezy, która trwa całą noc, uczestnicy mogą wziąć udział w imprezach sportowych wszelkiego rodzaju oraz odwiedzić stoiska gastronomiczne i nie tylko. Biała Noc to także przestrzeń poświęcona muzyce i rozrywce, z występami różnych grup reprezentujących różne gatunki artystyczne, aby jeszcze bardziej uprzyjemnić atmosferę imprezy i zaspokoić wszystkie gusta.

Źródło: <https://www.facebook.com/pinetonottebiancadellosport>

Członkowie międzynarodowego zespołu Projektu Co-Decision Co-Makers:

Zarządzanie projektem:

Agata Szewczyk – współautorka projektu, 1 koordynator

Joanna Wrzosek- Dziemidowicz – współautorka projektu, 2 koordynator

Dawid Marcinkowski – asystent projektu

Eksperci:

Aleksandra Kowalczyk (POL)	Andrea Canil (IT)
Marta Popiel (POL)	Andrea Capovilla (IT)
dr Agata Gruszecka – Tieśluk (POL) - członkini Komitetu badawczo-naukowego Cittaslow z Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego, socjolożka i menagerka ds. zarządzania wiedzą w Forum Odpowiedzialnego Biznesu	dr Radosław Sierocki (POL) - członek Komitetu naukowego Instytutu Nauk Politycznych z Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego i Komitetu badawczo- naukowego Cittaslow Polska
Beatrice Bonsembiante (IT)	Giuliano Borzacchelli (IT)
	Annalisa Pinton (IT)

Ambasadorzy:

Jacek Kostka – Wiceprezydent Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow, Burmistrz Górowa Iławieckiego	Maciej Berlicki – Członek Komitetu Monitorującego Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow, Burmistrz Gminy i Miasta Sianów
Daniel Kalicki (POL)	Beatrice Bonsembiante (IT)
Tomasz Przygudzki (POL)	Joseph Colla (IT)
Agata Szewczyk (POL)	Stefania Gazzola (IT)
Katia Parisotto (IT)	Andrea Canil (IT)
Matteo Dalla Rosa (IT)	Annalisa Pinton (IT)